

על חיל-הרגלים

(בעקבות „מכתבים טקטיים“ מאת „לוחם“)

„לוחם“ ידידי,

מעניין אנוכי במכתביך ושמה לקראם. שמה, בראש וראשונה, על כי נפתח הפתח לבירור וליבון חפשיים של בעיות צבאיות. רבים המה חברי-חברינו הקצירנים, „שיש להם מה לומר“ וטרם מצאו את הנתיב המתאים, הקל והמדבר להבהרה. אמנם, בשיחות חטף, בין מפקד לפקודיו, בין חבר מפקדים לבין עצמם, ובדינאמיקה בקורסים שונים, ניתן ביטוי מה לדעת היחיד. אולם אין די בכך. חשוב וחיוני הוא לצבא, שנושאים מקצועיים, הדרכתיים, מנהלתיים וחינוכיים יהיו נידונים בו תמיד. אין לקבל את הצגתו הרשמית של נושא צבאי כתורה למשה מסיני; תוצגנה בעיות, תנותחנה — למען יתקדם הפרט במסגרת הצבא. ככל שנעלה את הבעיות, נדון בהן, נביע דעות — הרי נביא לקידומו של דבר. ואכן, מכתביך, ורשימות מספר קצינים, פרצו את האלם בנידון זה; ותבוא עליכם הברכה על כך. אני כשלעצמי איני מוצא טעם שוב לחזור ולנתח, לנמק ולשכנע על-מנת להוכיח שחיל-הרגלים הנו בסיס הכוחות הלוחמים ושלדם, מכל מקום — אצלנו. הוא המתחזק והנאחז בצפרניים ביעדים; הפועל בכל צורות הקרב; וכל גורמי הצבא מסייעים לו ומאפרים לו להצמד ולהדבק אל הקרקע. דבר זה נהיר לי. על-כל-פנים, מוכן אני להתוכח עם אלה החולקים עליי.

אך השאלה, לדעתי, היא: כיצד נטפח ונכין חיל-הרגלים יעיל, בעל מסורת ורוח תוקפנית? איני חושב שב„מושכי-עט“ ובתאורי לכלוך-בוץ-עיפות ורעב, האפופים במעטה אצילות, טמון סוד קידומו של חיל-הרגלים. חיי הלוחמים על אירועיהם ימצאו את בטוים בד בבד עם פתירת כלל בעיות הרגלים. שיר הרגלים וזמרם לא יהדהדו בחוצות אם לא יהיו המה גובעים ועולים מתוך היחידות עצמן, מתוך שהלוחמים יעלו אותם, יביעו אותם וישירו אותם. הן תזכור כי רוב שירי מלחמת-השחרור שמצאו מהלכים בין חיילינו, ובעיקר בין חיילי היחידות הלוחמות, חוברו ע"י חיילים. עיינתי בספרי מלחמת העצמאות — וברובם בחלה נפשי. יש ביניהם ספרים שפשוט קוממו את כל ישותי נגדם. ספרים אלה נכתבו ע"י „סופרים מקצועיים“. מאידך-גיסא אני, וכמוכן חברי, חוזרים ומעיינים ומדפדפים באותם ספרים, חוברות וכתבי-יד שלוחמים עלגים נתנו בהם ביטוי גאמן לחייהם, לחיי חבריהם ויחידותיהם. דרך

אגב, זה עתה סיימתי לקרוא את הספר „חברים מספרים על גימיו“. בהניתי. הנני ליעצך, עיין בו. רק ספרות כזו, הבעה כזו של הלוחמים עצמם, היא היא זו אשר נותנת ביטוי לאיש-הרגלים. אולם, לא בזאת הבעיה.

נכון. צודק „רגלי“ הטוען כי בין כל החילות זהו הקול הרגלי, הצמוד ביותר למציאות הקרב האכזרית, לחיים ולמות, לתבוסה ולנצחון. על כן מצווים המפקדים והמטות הגבוהים לעשות למען שיפורו המתמיד; ולא רק בחזקת דברים בעלמא, אלא כמה וכמה דברים בפועל. ולכך נתכונתי הפעם, במכתבי זה אליך. אציין חלקם של הדברים. וסלח נא, אם מובאים הם שלא כסדר, אלא בעקבות מחשבתי השוטפת.

סוד יעילותו והצלחתו בקרב של חיל-הרגלים הוא ברמת אימון גבוהה וברמת-רוחה של היחידה. אכן, יסוד לרוח היחידה הוא האימון. אינני מאמין ברמת רוח גבוהה כאשר האימונים מתנהלים שלא כסדר, וכאשר דבר לימוד המקצוע מובא כלאחר-יד. אימון והכנה לקרב שלובים ברוחה של היחידה. לכן נראה לי שיש לטפל בראש וראשונה בבעיות הקשר רות באימונים; ותוך כדי דיון בהן, לשלב את נושאי רוח היחידה.

הבסיס לחיל הטוב, הוא הפרט. ללא לוחם בעל כושר גופני, היודע על בורים את כל תכסיסי השדה, תפעול הנשק, ההתמצאות, וחיי השדה, — לא תוכל היחידה הגדולה לפעול. אמנם היו גירסאות שונות בצבאות העולם, שלפיהן עבר, כביכול, זמנו של חיל-הרגלים המסתער ולוחם אל היעד ועליו — והנשק המסייע הוא הפותח לפניו עתה את הדרך, והוא צועד בה כבדרך-המלך, ומשיג את ההיאחזות ביעד בקלות. ולא היא. הרגלי הלוחם, הוא מפתח ההצלחה בקרב. לפיכך, חייב הצבא להקדיש את תשומת לבו בראש וראשונה לאימון הפרט כחייל בודד. בזאת — המפתח ליעילותן של היחידות. נראה לי, לכן, שמן הראוי להגדיל את זמן אימונו הבסיסי של חיל-הרגלים. אין להסתפק בהקניית ידיעות ראשוניות בלבד, בנושא תפעול הנשק ושדאות (וזאת — בתנאים שאינם מאפשרים לימוד יעיל ביותר כגון מתנות-בסיסיים באזורים מיושבים, שלא בחיי-שדה מלאים) — אלא שיש לבסס ולהשלים נושאים אלה, תוך שילובם בפרקי חינוך, לימוד העברית, הכרת הארץ, פיתוח גופני, מתחנות

וכדומה; — לשם כך דרוש משך-זמן העולה על זה הנתון כיום בידי המפקדים.

יש להקפיד שתקופה זו של אימון ראשוני לא תופרע ולא תופסק ע"י הוצאתם של הטיירונים מתע-סוקתם ואימונם השוטפים. זוכר אני שלקחו מגדודנו חיילים שטרם סיימו את אימוניהם הראשוניים — והכניסום לתמרונים והצגות במסגרות גדולות, ושל פלוגות ומעלה, תוך שיתוף פעולה עם שריון, תותחים ואויריה — דבר, שהרס וקילקל את הלוחם, הן מבחינת אימונו והן מבחינת זיקתו לענין הקרב והבנתו אותו.

אימון הטירון חייב להיות מבוצע בתנאי שדה. אינני גורס שאין להקנות לו נושאי תרגול-סדר, נושאי סדר ומשמעת. אולם, לדעתי, הם ינתנו ביתר יעילות, ואף ישפיעו על הטירון הרבה יותר טוב, במידה שינתנו בשדה. לפיכך, נראה לי שאת האימון הבסיסי לטירון יש להגשים לא במסגרת מחנות סגורים, אלא במסגרת מחנות-שדה, תוך כדי שילוב בפרקים המוזכרים לעיל.

לאחר שעבר הטירון את האימון הבסיסי, ניתן להפנותו למקצועות שונים. גם כאן יש להקפיד על כך שיופנה למקצועות ברורים ונהירים — ולא שיטולטל חדשים רבים מתפקיד לתפקיד, ללא מגמה ברורה, כאשר גקבע שילך לקורס מקצועי, או לקורס פיקודי — יש להבהיר לטירון, לאיש חיל-רגלים זה, את יעודו הקרוב — ולכונו לקראת כך. אין לבזבז את הזמן היקר של שירות בתפקידים לא-תפקידים, שאינם נותנים, ואינם מקנים ללוחם כמעט ולא כלום. אם תכנון התקדמותו של הפרט לאחר גמר האימון הבסיסי יהיה ברור — דבר המותנה, כמובן, בסידורי תגבורות כוח אדם, — תובטח התקדמותו-הוא, ותובטח אפשרות התקדמותה של היחידה כולה.

נושא שני, שאף הוא מפתח לקידומו של חיל-הרגלים, הוא הקמת סגל פיקוד נמוך, יעיל ובעל נסיון-קרב. במידה שמפקד הכיתה, — אשר הוא המדריך שאמנם מדריך את הפרט, והוא המפקד העומד במגע ישיר עם הלוחם — יהיה בעל רמה נמוכה, ישפיע הדבר על החיילים. אי לכך, יש לעקור משורש את הנטיה של המפקדים שלא להרבות ולשלוח מחייליהם לקורסים של פיקוד-גמך. נראה לי שלמען מטרה זו כל האמצעים כשרים. קורס מפקדי הכיתות חייב להיות מבוצע בתנאי שדה מלאים, ותוך ביצוע תפקידים.

מפקדי גדודי-רגלים, חטיבות, קציני-מטה גבוהים, מצווים לשים לב לשתי בעיות יסוד אלה. קיימת

נטיה, אצל מפקדים גבוהים, לדון ולטפל בבעיות העומדות ברומן של צבא: בעיות מטה, שיתוף-פעולה, שילוב עם חילות אחרים וכיו"ב. טבעי הוא הדבר שמפקדים רוצים להתקדם ולטפל בבעיות גבוהות יותר, כוללות יותר ומחייבת יותר — אך הם זונחים את בעיות-היסוד שעליהן מושתת חיל-הרגלים. לכן, נראה לי שיש לפתוח בסדרת נושאים אשר יכונו את הפיקוד הגבוה לתשומת-לב לגבי אימון הפרט (הן אימון בסיסי והן אימון מתקדם). אימון מפקדים נמוכים ואימון המסגרות הנמוכות, כשהיו בידינו חיילים טובים שעברו אימון-בסיסי ואימון-פרט-כלוחם יעילים, ומאידך-גיסא מפקדים, מפקדי כיתות ומחלקות טובים, — נוכל להתגבר על בעית היחידה הקטנה. באשר לקצינים צוערים, לפי הערכתי, הטיפול בהם — מכל-מקום, במסגרת הארצית — הוא פחות או יותר מוסדר. אם כי גם בשטח זה יש לגעת בכמה וכמה נושאים: אולם עליהם — בהזדמנות אחרת.

מפקדי היחידות, שהם-הם המבצעים את אימון הפרט ואת אימון המפקד הנמוך, המ"כ, מצווים להקדיש את מיטב זמנם לאימון זה. אך יש מג"דים ומפקדי-חטיבות המקדישים את מיטב זמנם לא לנושאים אלה (שלא לדבר על נושאי-מנהלה) כי אם לנושאים הקשורים בהשתלמות מ"פ, ברמות הרבה יותר גבוהות ובנושאים שלדעתי מוטב שישארו אותם, בשלב זה מכל-מקום, למישהו אחר. נכון, כי כדי לאפשר זאת יש לבצע, במסגרות ארציות, קורסים למפקדי פלוגות ולערוך השתלמויות ברמות גבוהות על-ידי הפיקודים ועל-ידי פיקוד-הדרכה צבאית. זוכר אני שקראתי מאמרים של גנרלים זרים, והם דנים בפרטים קטנים ביותר של אימון הפרט: — לגבי הסתערות בכידון, יריות-חטף בהס-תערות, חניות בשדה של היחידה הקטנה, אימון מפקד-הכיתה, מנהיגות של המפקד הצעיר, וכיו"ב. נלמד מהם זאת. נסיונם רב הוא, ולא בכדי מוצא לנכון פילד-מרשל בקיטי דגול לטפל בבעיות קרב הכידונים. תופנה תשומת-לב כזאת מצד הפיקוד הגבוה לבעיות אלו. יקוים לחץ של מטות גבוהים כלפי מטות נמוכים וכלפי מפקדים נמוכים, לגבי בעיות אלו של יעילות אימון-הפרט, ויעילות אימון-המפקד של המפקד הנמוך. במידה ויתן הפיקוד הגבוה דוגמה בנושא זה, יש להניח שילמדו ממנה המפקדים הנמוכים יותר, רצוי לכן, שמפקדים ירבו להשתתף באימוני יחידותיהם — ובעיקר, באימוני הרמה הנמוכה — ולא „יופיעו" פעם ב-4—5 חדשים לראות תרגיל גדודי או תרגיל פלוגתי.

בוגרי הקורסים בבתי-הספר הצבאיים, ומרבים המה לשאול, ובצדק: — מדוע מאז סיימנו לפני זמן רב, את לימודם במסגרת הבסיס לא נקראו לכנס או לפגישה כם יוכלו להשתלם, לעדכן ידיעותיהם ולמסור למדריכים וחבריהם מנסיונם הפיקודי וההדרכתי.

יכנס בית-ספר לחיל-הרגלים את בוגריו מדי פעם, הן חיילי-הצבא-הסדיר והן חיילי-המילואים. ללא ספק יהיה בפגישות אלה משום גורם מקדם. רצוי גם שיתפרסמו עליהן מדי פעם רשימות או אף יוציא קובץ הן בבציות הרגלים.

ועתה, אציין כמה נושאים שאינם קשורים ישירות באימונים, כי אם ברוח היחידה. נראה לי, שיש מקום להקל הקלות על חייל איש חיל-הרגלים. רבים הם החיילים, — חיילי חילות אחרים, מכל מקום לא חיילי יחידות לוחמות, — הנמצאים קרובים למרכזי הישוב, נהנים מהנאות הניתנות לחייל; בעוד חיילי חטיבות-הרגלים, או יחידות לוחמות אחרות, המגייסים עים העירה לחופשה קצרה — אינם יכולים ליהנות מכך. כמורכב נראה לי שיש לתת איזה שהוא סימן או תג לאיש חי"הר, שיציין בתור שכזה, נוסף לסמל הקבוע שעל כובעו, וניתן לקבוע זאת ע"י סימול מקצועי מסוים, בתוך חיל-הרגלים עצמו. ראה, נסיתי בזאת להעלות הצעות עניניות לגבי קידום חיל-הרגלים. ומקוה אני שאמנם פתחתי בזאת פתח, וזה היה עיקר כונתי, לדובב מפקדי-רגלים עצמם — מהדרגות הנמוכות ועד הדרגות הגבוהות — שיעלו בעיותיהם ויציעו הצעות לקידומו של חיל זה.

שלום רב לך, ולהתראות
דוד

זוכר אני כי בעבר הרבינו לדון ביעילותם של תימרונים. איני מטיל ספק בכך כי לתמרון ערך רב לבחינתם ובדיקתם של הישגי צבא ויעילותו; אולם, מאידך-גיסא, יש לראות האם מגמות התמרון, מסגרות תפעולו ומועדי ביצועו מתאימים ומשרתים את עיקר היחידות המתמרנות. תימרון תכוף של פורמציות גבוהות, תוך שילוב ושתוף-פעולה בין חילות רבים — אינו מאפשר למפקדי הגדודים להתמסר די הצורך להכנת גדודיהם, וביחוד לאימון-הפרט ואימון המפקד-הנמוך; אלא שואפים הם למחר לדלוג על נושאים, ולהגיע לכך שיחידתם תוכל לתקוף כגדוד או כפלוגה. והנה, לא זו הבעיה; במידה והלוחם יהיה לוחם יעיל, והמ"כ יהיה מ"כ, והקצין יהיה קצין — הרי יש להניח שיהיו קיימים הנתונים לתפעול הגדוד כגדוד. תכופות התימרונים, אחד אחר השני — במגמות גבוהות, של תימרון חטיבות, אוגדות וכיו"ב — אלה הם המטילים לחץ-זמנים כבד על המג"ד, דחיסות באימון, דילוג על פרטים — וגורמים להבאת הלוחם לאימון ביחידה גבוהה מכלי שסיים את אימון הפרט, מכלי שעבר את אימון הכיתה באופן יסודי, ומכלי שהספיק "להריח" מהו אימון המחלקה; והנה, הוא כבר תוקף במסגרת גדודית! דבר זה, — קביעת מגמות לתימרונים שלא-בהתאם לרמת האימון — נראה לי כפוגם ביכולתו ויעילותו של חיל-הרגלים — אם כי ודאי שמצויים צדדים חיוביים לקיום תימרונים במגמות גבוהות אלו. נשאלת השאלה: מה עדיף כרגע, במצבו הנתון של חיל-הרגלים שלנו? דעתי היא, שיש לתת מנוחה מה ליחידות מתימרונים, ולבצע יותר תרגילים דר-צדדיים במסגרות נמוכות, בתוך הגדודים והחטיבות, כדי שאפשר יהיה לבסס את האימון. בתוקף תפקידי נפגש אני עם משק"ים וקצינים

חיל הרגלים הוא החיל הקשה ביותר לאימון מפאת היותו קשור פחות מאשר חילות אחרים באלמנטים מכניים ואבטומטיים. כי שימוש של החייל הרגלי בנשקו הוא רק השלמה לשימוש בטקטיקה ובפני הקרקע. החייל הרגלי הנו איש-השדה יותר מאשר איש הטכניקה. אימונו של החייל הרגלי הוא, איפוא, יותר תינן במעין-אומנות, מאשר הדרכה בתהליך טכני

לירל הרט